

Πω αρο
u. Σητε Μαϊου
λε. ημερ
Γραφασαφ

ΑΒΡ. Ν. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ

ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

ΜΕΛΕΤΗ

Βιβλιοθήκη Τελλογλου

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Βιβλιοθήκη
ΤΕΛΛΟΓΛΕΙΟΥ
ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ
ΤΕΧΝΩΝ
Α.Π.Θ.
Κωδ. 11238

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΑΝΑΤΥΠΩΣΗ ΑΠΟ ΤΗ "ΝΕΑ ΠΝΟΗ,,
1937

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ
Α.Π.Θ.
ΡΑ
5610
.G53
P37
1937
c.1

leaf/m

ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΕΛΕΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΤΥ-
ΠΩΗΚΑΝ ΣΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
Ι. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ, Πανταζίδου
10, ΜΟΝΟ ΠΕΝΗΝΤΑ ΑΝΤΙΤΥΠΑ
ΑΡΙΘΜΗΜΕΝΑ ΑΠΟ 1 — 50 ΓΙΑ
ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ.

PA
5610
.653
P37
1937
Σ.1
Lex/m

Μιλώντας κανείς για την πνευματικήν ιστορία της Πόλης, τὸ πρῶτο ὄνομα ποὺ θυμᾶται πάντα, εἶναι τοῦ Ἀντώνη Γιαλούρη. Ὁλόϊδια ὅπως συμβαίνει καὶ μὲ τὸν Καβάφη γιὰ τὴν Ἀλεξάνδρεια ἢ τὸν Ἀλιθέρη καὶ τὸν Νῆκο Νικολαΐδη γιὰ τὴν Κύπρο. Τ' ὄνομά τους γιομίζει τὸ κεφάλαιο «Πνευματικὴ Ζωή» τῆς ιστορίας τοῦ τόπου τους, κι' αὐτοὺς ἔχουμε πάντα μπρὸς στὰ μάτια μας κάθε ποὺ θ' ἀναφέρουμε κάτι γιὰ κεῖ κάτω.

Ὁ Ἀντώνης Γιαλούρης, ὁ «Δάσκαλος», ὅπως τὸν ξέρουν ὅλοι οἱ πολῖτες, εἶναι ἀπὸ τοὺς λογοτέχνες ἐκείνους, ποὺ δένουν στενὰ τ' ὄνομά τους μὲ τὸν τόπο τους, ποὺ ἀγκαλιάζουν στὸ ἔργο τους σφιχτὰ τὰ ἰδανικά καὶ τὶς συγκινήσεις του. Εἶναι ἀπὸ τοὺς πνευματικοὺς ἐκείνους ἀνθρώπους, ποὺ θέτουν γιὰ προορισμό τους τὴν μ' ὁποιονδήποτε δυνατό τρόπο, πνευματικὴ καλλιέργεια τῆς πατρίδας τους καὶ τὴν ὑποστήριξη κι' ἀγάπη, κάθε ἀνώτερης πνευματικῆς ἐκδήλωσης, εἴτε ὁμαδικῆς, εἴτε ἀτομικῆς, ποὺ νᾶχει σχέση μὲ τὰ ἱερὰ ἐκεῖνα χῶματα, ποὺ γνώρισαν κι' ἀγάπησαν ὅσο καὶ τὸν ἴδιον ἑαυτό τους. Δὲν ξαίρω, ἐγὼ τοῦλάχιστον, ἄλλον πολίτη λογοτέχνη ποὺ νᾶχει τόσο ζωντανὰ κλείσει, μέσα στὸ ἔργο του τὴν ἴδια τὴν Πόλη, τὶς πίκρες καὶ τὶς χαρὲς της, τὰ ἰδανικά καὶ τοὺς στοχασμούς της. Ὁ Γιαλούρης εἶναι ἡ Πόλη ὁλάκερη καὶ ξαίρω καλὰ πόσον ὑποφέρει ποὺ, ἀναγκασμένος τώρα νὰ ζεῖ μακριὰ της, δὲν μπορεῖ κάθε ποὺ θέλει, νὰ χαίρεται τὰ μουντὰ νερὰ τοῦ Κεράτειου ἢ τὰ μισοφαγωμένα ἀπ' τοὺς καιροὺς βυζαντινὰ ἀπομεινάρια της.

Γεννήθηκε στὸ Φανάρι, στὰ 1876 κι' εἶναι ἔτσι ὁ στερνὸς ἐκπρόσωπος τῆς φημισμένης ἐκείνης φαναριώτικης παράδοσης. Τελειόφοιτος τοῦ γυμνασίου ἀκόμα, ὅπως μᾶς διηγιέται ὁ ἴδιος¹, ἄρ-

1. Ἀντώνη Γιαλούρη : «Ἀλεξάνδρα Παπαδοπούλου». Κριτικὴ μελέτη. Ἔκδοση «Φιλολογικῆς Πρωτοχρονιάς». Πόλη 1932.

χεψε νὰ γράφει στίχους ποὺ πρωτοδημοσίευσε στὴ «Φιλολογικὴ Ἠχώ» τὴν ὁποίαν ἔβγαζαν τότε στὴν Πόλη, ὁ Ι. Γρυπάρης μὲ τὴν Ἀλεξάνδρα Παπαδοπούλου. Μὲ τὴν πρώτη τούτη ἐμφάνιση στὰ γράμματα, κέρδισε τὴ συμπάθεια καὶ τὴν ἐκτίμηση τοῦ μεγάλου μας ποιητῆ καὶ τῆς πρώτης ἑλληνίδας διηγηματογράφου, κι' ἄργότερα, φοιτητῆς στὴ Νομικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, συνεργάσθηκε στενότερα μαζύ τους, καὶ μ' ἄλλους ἄξιους πολῖτες λογοτέχνες στὴ συνέχιση τοῦ πολιτικοῦ περιοδικοῦ τοῦ δημοτικοῦ κηρύγματος. Μὲ συνεργάτες τοὺς διαλεχτότερους πολῖτες λογοτέχνες, τὸν γιατρὸ Ν. Βασιλειάδη, τὸν Φώτη Φωτιάδη κι' ἄλλους ἄξιους ἐργάτες τῆς πέννας, πρωτοστάτησε στὸ ξάπλωμα τῆς δημοτικῆς στὴ συντηριτικὰ καὶ βασανιζόμενη ἀπὸ τὸν φαναριώτικο λογιотаτισμὸ Πόλη. Μὲ διαλέξεις καὶ ἄρθρα του, σ' ἐφημερίδες καὶ περιοδικά, κήρυξε ἔνθερμα κι' ἐνθουσιώδικα τὸ ψυχαρικὸ εὐαγγέλιο, σὲ βαθμὸ νὰ θεωρεῖται «πατριδοκάπηλος» καὶ «μητραλοίας» ἀπὸ τοὺς σοφοὺς Δασκάλους τοῦ «Φιλολογικοῦ Συλλόγου» τῆς Πόλης καὶ τοὺς συντηριτικούς ἱερωμένους τοῦ Φαναριοῦ. Μιὰ μελέτη του γιὰ τὸ «Γλωσσικὸ Ζήτημα», δημοσιευμένη στὸ Δελτίο τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου τῆς Ἀθήνας, στὰ 1914, δείχνει πόσο βαθειὰ εἶχεν ἀφομοιώσει τὴ γλωσσικὴ μας μεταρρύθμιση καὶ πόσο πειστικὰ ὑποστήριζε τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν ὁμορφιά της. Κι' ὅταν πιά ἡ δημοτικὴ μας εἶχεν ἀγκαλιάσει ὅλους τοὺς νέους τῆς Πόλης καὶ πλῆθος ἀπὸ τοὺς παληοὺς, χαίροντας γιὰ τ' ἀποτελέσματα τοῦ ἀγῶνα του, ἔστρεψεν ἄλλοῦ τὴν προσοχὴ καὶ τίς προσπάθειές του. Μὲ σειρὰ ὁμιλίες καὶ κριτικὰ του ἄρθρα, στὸν ἀξέχαστο «Λόγο» τοῦ Γιάννη Χαλκούση, στὸν «Διόνυσο», τὰ «Χρονικὰ» καὶ τοὺς «Παπύρους», βάλθηκε νὰ γνωρίσει τὴ νεοελληνικὴ λογοτεχνία στοὺς συντοπίτες του. Βαθὺς καὶ στοχαστικὸς μελετητῆς, ὅσο καὶ ἀσύγκριτος δημιουργός, δημοσίευσε σειρὰ στίχους, διηγήματα, νουβέλλες καὶ μυθιστορήματα.

Τὰ ποιήματά του, μαζευμένα σὲ τόμο, στὰ 1912, μὲ τὸν τίτλο «Βραδυνὰ Τραγούδια» καὶ μὲ ψευδώνυμο «Ἀκροθαλασσίτης» στέκουν ἀπὸ τὰ καλλίτερα κομμάτια τῆς ποίησής μας. Μὰ κύρια, τὸ ἔργο τοῦ Γιαλούρη, εἶναι τὸ πεζογραφικόν. Αὐτὸ ποὺ μέσα του ἔκλεισε τὴν Πόλην ὁλάκερη, κι' ἄφησε σὲ μᾶς τοὺς κατοπινούς του πολῖτες, κομμάτια ποὺ πάντα θὰ στέκουν γιὰ τὰ καλλίτερα τῆς πολιτικῆς λογοτεχνικῆς παραγωγῆς κι' ἄξια δείγματα λυρισμοῦ, μυστικοπάθειας κι' ἀγνότητος.

Τὰ πρῶτα τρία βιβλία του², τυπωμένα καὶ τὰ τρία στὴν Πόλη, ὅσο βέβαια κι' ἂν μὲ τὸν βάθυ λυρισμὸ καὶ τὸν ρομαντισμὸ τους τὸν πηγαῖο, δὲν ἱκανοποιοῦν ὁλότελα τὸν σημερινὸν ἀναγνώστη, δείχνουν ὡστόσο ἕναν ἄνθρωπο ποὺ ξαίρει νὰ μεταχειρίζεται ὅπως θέλει τὶς λέξεις καὶ τὶς φράσεις καὶ γνωρίζει πλέρια νὰ δημιουργεῖ ἀνθρώπινες ψυχές, γιομᾶτες ἀγνὸ λυρισμὸ κι' αἰσθήματα ἀνώτε-
ρα. Πρωταρχικὸ σημεῖο καὶ στὰ τρία τοῦ βιβλία, εἶναι ὁ ἀποτυ-
χημένος ἢ ἀνικανοποίητος ἢ κι' ἀνεκπλήρωτος ἔρωτας. Στὸ βάθος, τόσο ὁ Διαμάντης τῆς «Ἰσκιωμένης ἀγάπης» (Φῦλλα τῆς Λεύκας) ὅσο κι' ὁ Εὐγένης τοῦ «Ζωῆς Ὀνειρα» ἢ κι' ὁ Θέμος Λάσκαρης τοῦ ὁμώνυμου μυθιστορήματος, ζοῦν κι' ὑποφέρουν τὸ ἴδιο, ἀπὸ μιὰν ἀγάπη, πότε ἀδύναμη νὰ ἐκπληρωθεῖ, πότε ἀνικανοποίητη καὶ πότε τυραννισμένη. Ἡ φυγὴ τοῦ Διαμάντη, ἡ ξενιτιά τοῦ Εὐγένη κι' ἡ αὐτοκτονία τοῦ Λάσκαρη, δείχνουν τὴν ἴδια ἀπελ-
πισία τοῦ τσακισμένου κάτω ἀπὸ τὸν ἀποτυχημένο κι' ἄτυχον ἔρωτα. Ὡστόσο, παρ' ὅλο τὸ κουραστικὸ ρομαντισμὸ τους καὶ τὰ τρία αὐτὰ βιβλία, κλείνουν σελίδες ἐξαιρετικὰ συγκινητικὲς κι' ἀξιοζήλευτες. Ὁ Γιαλούρης δείχνεται σ' αὐτὰ μαέστρος στὴν πε-
ριγραφή τῶν αἰσθημάτων. Μᾶς ζωντανεύει καταπληκτικὰ τὴν ψυ-
χικὴ ἀγανάκτηση ποὺ τυραννᾷ τὸν ἥρωα τῆς «Ἰσκιωμένης ἀγά-
πης», τὶς μεταπτώσεις τοῦ Εὐγένη καὶ τὴν αὐτοκτονία τοῦ Λά-
σκαρη.

Ἡ ἀγάπη τοῦ Γιαλούρη γιὰ τὴν Πόλη εἶναι φανερὴ τόσο στὰ προαναφερμένα ἔργα ὅσο καὶ στὰ διάφορα διηγήματά του, τὰ δημοσιευμένα ἐν τῷ μεταξύ, σὲ διάφορα περιοδικά. Ὅλα ἔ-
χουν γιὰ θέμα τους, κάτι ἀπὸ τὴ Πόλη, ὅλων οἱ ἥρωες εἶναι πο-
λίτες, ὅλα πέρνουν χώρα πότε στὸ Φανάρι, πότε στὸ Βόσπορο καὶ στὰ περίχωρα τῆς Πόλης. Εἶναι ὁ μοναδικὸς Ἕλληνας λογο-
τέχνης — ἂν ἐξαιρέσουμε τὸν Ἄρχη Κόβα ποὺ στὰ ἔργα του τ' ἀγνὰ καὶ παρθενικὰ κλείνεται τὸ Φανάρι κι' ἡ κοινωνία του —
ποῦ γράψε καθαρὸ πολίτικο μυθιστόρημα.

Ἡ μικροασιατικὴ καταστροφὴ κι' ἡ διαρροή τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου ἀπὸ τὴν Ἀνατολή, τὸ δράμα τῆς προσφυγιᾶς ποὺ τόσο καίρια ἔπληξε ἰδιαίτερα ἐμᾶς τοὺς πολῖτες, εἶχε κι' αὐτὸ τὸν ἀντίκτυπό του στὸ ἔργο τοῦ «Δασκάλου» τῆς Πόλης. Πρόσφυγας κι'

2. Ἀντώνη Γιαλούρη : «Φῦλλα τῆς Λεύκας (διηγήματα), Πόλη 1914.

«Ζωῆς Ὀνειρα» (μυθιστόρημα) Πόλη 1919.

«Θέμος Λάσκαρης (μυθιστόρημα) Πόλη 1921.

αὐτός, ὥς ἓνα βαθμό, ἔζησε τὴ δυστυχισμένη αὐτὴ φάση τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς καὶ μὲ σειρὰ διηγήματά του, δημοσιευμένα σὲ περιοδικὰ τῆς Ἀθήνας καὶ στὰ ὠραιότατα «Νεοελληνικὰ Γράμματα» τῆς Κρήτης («Χριστούγεννα στὴ μαούνα», «Χορευτικὸ Τσάϊ», «Καφενεῖον Ξελογιάστρα», «Δυὸ γυναῖκες», «Στὴν πλώρη») ζωγράφησε τὴν τραγωδία ὅλων αὐτῶν ποὺ παρατώντας τὰ σπίτια καὶ τὸ βίος τους, ἦρθαν νὰ ζήσουν σ' ἄλλους τόπους, ξένοι κι' ἄγνωστοι, φτωχοί, κουρασμένοι καὶ πανικόβλητοι.

Μὲ τὴ σειρὰ τῶν διηγημάτων του, αὐτῶν, κι' ἄλλων παρμένων ἀπὸ τὴ ζωὴ τῆς φτωχολογιᾶς³, τὸ ἔργο τοῦ Ἀντῶνη Γιαλούρη, σημειώνει τὸν πρῶτο του σταθμὸ γιὰ νὰ μᾶς δώσει ὑστερότερα τὴν ὁλοκληρωμένη του μορφή, στὰ βυζαντινὰ του πεζοτράγουδα⁴ καὶ μυθιστορήματα⁴. Βαθὺς μελετητὴς τῆς μεσαιωνικῆς μας ἱστορίας, κάτοχος τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς, σ' ὅλες τῆς τὶς λεπτομέρειες, τῶν βυζαντινῶν, δείχνεται πόσο καλὰ ξαίρει νὰ ἐκμεταλλεύεται τὸ παρθένο ἀκόμα γιὰ τὴ λογοτεχνία μας, κεφάλαιον αὐτό.

Οἱ «Ἐρημίτες» εἶναι μιὰ παθητικὴ ἱστορία, ποὺ ξετυλίγεται στὸ μαγευτικὸ μέσα πλαίσιο τῆς Πόλης, μ' ὅλη τὴν ποίηση μιᾶς παλαιότερης γραφικῆς ἐποχῆς καὶ ποὺ φαίνεται νὰ μεθάει τὸν συγγραφέα, μὲ τὴν ὑποβλητικὴ τῆς νοσταλγία. Ὁ Βόσπορος, τὸ χλιοτραγουδημένο αὐτὸ φειδωτὸ κανάλι, βρίσκεται ἐκεῖ, φωτίζει ὅλη τὴ διήγηση, μὲ τὸ γοητευτικὸν ἀντικαθρέφτισμά του. Κι' οἱ ἥρωες, φαίνονται τόσο νὰ νοιώθουν τὴν ἐπίδραση τῆς ἀτμόσφαιράς του ποὺ ξεχειλίζουν ἀπὸ λυρισμό, στὴν κάθε μιὰ, καὶ τὴν παραμικρότερη, στιγμή τους. Ὅλο τὸ μυθιστόρημα, τὸ διαπνέει ἡ ἴδια παθητικὴ, λυρικὴ διάθεση, ποὺ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἔχω σημειώσει. Ὁ τύπος τοῦ Δάσκαλου ζωγράφου, τοῦ Κυπριανοῦ, ἔχει μιὰ παράδοξη καὶ συμβολικὴ γιὰ τὸ ἔργο, ἐπιβλητικότητά. Ἀριστουργηματικὲς εἶναι οἱ συχνὲς περιγραφὲς τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου. Τὸ λυρικὸ στοίχειο, ἔχει σκορπισθεῖ ἀσύγκριτα μέσα στὸ ἔργο. Ὁ συγγραφέας φαίνεται συνεπαρμένος ἀπὸ τὴν ποίηση τῆς ἀτμόσφαιράς του. Καὶ δὲν ἔχει ἄδικο. Ἀκόμη ἡ ψυχὴ τοῦ φλο-

3. Ἀντῶνη Γιαλούρη : «Σκίτσα ἀπὸ τὸ Βυζάντιο» (βυζαντινὰ πεζοτράγουδα), ἔκδοση «Φιλολογικῆς Πρωτοχρονιάς», Πόλη 1931.

4. Ἀντῶνη Γιαλούρη: «Ἐρημίτες» (Φαναριώτικο μυθιστόρημα), Ἀθήνα 1930
«Χαῖρε Πόλις τοῦ Παμβασιλέως» (Βυζαντινὸ μυθιστόρημα), Πειραιεὺς 1936.

γίγεται ἀπὸ τὴν μελαγχολικὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ θέματός του. Καὶ εἶναι τούτη, ἀλήθεια, μιὰ ἐξαιρετικὴ ἀσύγκριτη ὁμορφιά.

Τὸ «Χαῖρε Πόλις τοῦ Παμβασιλέως» πάλε, εἶναι παρμένο ἀπ' τὴν ἐποχὴ ποὺ στὸ θρόνο τοῦ Βυζάντιου, καθόταν ὁ αὐτοκράτορας Μιχαήλ ὁ Α' ὁ Ραγκαβέ, ὁ ἄπραγος, ὁ καλόκαρδος κι' ἀσήμαντος αὐτὸς εἰκονολάτρης ποὺ βασίλεψε ἀπὸ τὸ 811 ὡς τὸ 813. Εἶναι ἡ ἐποχὴ τῶν εἰκονομαχιῶν, μιὰ ἐποχὴ βάνουση, φουρτουνιασμένη ποὺ τὴν ταραίζει περισσότερο ἡ παρουσία μπρὸς στὶς πόρτες τῆς βασιλεύουσας, τοῦ φοβεροῦ Κρούμου, μὲ τὸ στρατό του. Καὶ πλέκεται μιὰ ἱστορία ἐρωτικὴ μέσα σ' αὐτὸ τὸ πλαίσιο. Ἕνας εἰκονολάτρης ποὺ ἀγαπᾷ μιὰ κόρη οἰκογενείας εἰκονομάχου. Ἀβυσσος ἀνάμεσά τους. Ἀδύνατη ἡ συγκατάθεση τοῦ πατέρα τῆς κόρης. Χίμαιρα ἡ ἔνωσή τους. Μπρὸς στὴν ἀπελπισία της ἡ κόρη κλείνεται σὲ μοναστήρι, αἰώνια ἄρραβωνιαστικιά τοῦ Ἑσταυρωμένου Νυμφίου κι' ὁ νέος, ἀπλώνει θαρραλέα τὸ ἥρωϊκό του στήθος, στὰ βέλη τῶν βαρβάρων, πάνω στὶς ἐπάλξεις τῶν κάστρων τῆς Πόλεως τοῦ Παμβασιλέως.

Μὲ τὸ ἔργο του αὐτό, ὁ Γιαλούρης δείχνεται δυνατὸς τεχνίτης τοῦ λόγου, μὲ γλωσσικὰ καὶ τεχνικὰ χαρίσματα πολλὰ. Ἐχει φτάσει τώρα στὶς καλλίτερές του στιγμές, ἡ ὠρίμανση τὸν κατέχει καὶ κάθε του σελίδα, φανερῶνει τὸν φτασμένο δημιουργό. Ἡ πεζογραφία του ξαφνιάζει μὲ τὶς ἔντονες καὶ στοχαστικὲς περιγραφές τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, μὲ τὴν φανερὴ κι' ἀόρατη ποίηση τοῦ ἀντικειμένου ποὺ περιγράφει. Ξαφνιάζει μαζὶ καὶ ὑποβάλλει. Ξαίρει τὴ σημασία τῆς ἀπλῆς φράσης, τῆς ἀστόχαστης ποὺ ἔρχεται ἀβίαστη στὴν ἄκρη τῆς πέννας καὶ χύνεται στὸ χαρτὶ ἀγνή. Ἡ ἀτμόσφαιρά του εἶναι γιομάτη ἀπὸ βαθειὰ θρησκευτικὴ πίστη, κάτι ποὺ ἴσως στὴν ἐποχὴ μας δέ στέκει, μὰ γιὰ κείνους ποὺ νοσταλγοῦν τὸ παλὸ καὶ δυσκολοεύρετο στοιχεῖο τοῦ μυστικισμοῦ καὶ τῆς λυρικῆς διάθεσης, ἀρέσει καὶ μαγεύει.

Παράλληλα μὲ τὸ μυθιστόρημα, ὁ Γιαλούρης καλλιέργησε καὶ τὴν κριτικὴ. Ὅπως ἦταν φυσικό, μελέτησε καὶ πρόσεξε περισσότερο τοὺς φαναριῶτες ποιητὲς καὶ λόγιους κι' ἀπὸ τὴ σειρά του «Στερνοὶ Φαναριῶτες Λόγιοι» δημοσίευσε ὡς τώρα μιὰ μελέτη του γιὰ τὸν Βιζυηνό⁵ ἄλλη μιὰ γιὰ τὸν Ἡλία Τανταλίδη, καὶ μιὰ

5. Ἀντῶνη Γιαλούρη : «Γεώργιος Βιζυηνός». Ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ ἔργο του» Περιοδικὸν «Ρυθμός» Πειραιεύς, Χρ. Β' Τεύχη 2, 3, 4, 5 καὶ χωριστὰ ἀνατύπωση στὰ 1936.

τρίτη για τὸν Σπαθάρη στὰ «Νεοελληνικὰ Γράμματα» τῆς Ἀθή-
νας.⁶ Στὶς ἐργασίες του αὐτὲς φαίνεται ὁ βαθὺς καὶ στοχαστικὸς
μελετητὴς, ὁ ἄνθρωπος ποὺ μ' ἀπέραντην ἀγάπη σκύβει στὸ ἔρ-
γο ἑνὸς συνάνθρωπού του, τὸ ἐξετάζει, τὸ ἀναλύει, τὸ τοποθετεῖ.
Ἡ μελέτη του γιὰ τὸν Βιζυνηό, συμβολὴ πολὺτιμη γιὰ τὴ γραμ-
ματολογικὴ κατάταξη τοῦ μεγάλου διηγηματογράφου τῆς Πό-
λης, θεωρήθηκε γιὰ μιὰ ἀπὸ τὶς καλλίτερες ποὺ γράφτηκαν ὡς
τώρα.

Ἀκούραστος κι' ἐργατικός, καταγίνεται μὲ κάθε εἶδος μελέ-
της πῶχει σχέσει μὲ τὴν Πόλη καὶ τὸν κόσμον της. Τὸν συγκινοῦν
τὰ βυζαντινὰ ἐρίπεια ὅσο καὶ ἡ φαναριώτικη παράδοση. Δὲν ὑ-
πάρχει ἔντυπο, ἐφημερίδα, περιοδικό, ἡμερολόγιο τῆς Πόλης, στὰ
ὁποῖα νὰ μὴ συνεργάσθηκε ἢ νὰ μὴ συνεργάζεται ἀκόμα. Ἀπὸ
τὴ «Φιλολογικὴ Ἠχώ» ὡς τὸν «Λόγον» κι' ἀπ' αὐτὸν ὡς τὴ «Φι-
λολογικὴ Πρωτοχρονιά» μου.

Ὁ Ἀντώνης Γιαλούρης εἶναι ἀπὸ τοὺς λίγους, τοὺς πολὺ
λίγους ἀλλοίμονο, ἐκείνους λογοτέχνες ποὺ διατηροῦν μέσα στὴν
ψυχὴ τους τὴν ἀγνὴ καὶ ἱερὴ παράδοση τῆς τέχνης σὰν θρησκεία.
Τὴ μυστικόπαθη προσήλωση στὸ ἀποκαλυπτικὸν ὄραμα. Καὶ ἀ-
πόδειξη τρανὴ αὐτῆς του τῆς ωραίας εἰλικρίνειας, εἶναι ἡ σιωπὴ
του, ἡ σεμνὴ αὐτὴ καὶ ἀξιόπρεπη σιωπὴ ποὺ τὸν κάνει ἄν καὶ
παληότερο καὶ ἀξιώτερο ἀπὸ πολλοὺς γνωστοὺς λογοτέχνες μας,
νὰ στέκεται μακριὰ ἀπὸ τὸν θόρυβο, πιστὸς στὴν θρησκεία του,
μὲ τὴν μυστικόπαθη καὶ ὑποβλητικὴν ἀφοσίωση τοῦ ἀσκητῆ. Ἐ-
νας «ἐρημίτης», δηλαδή, ποὺ ὥστόσο ζεῖ ἀνάμεσά μας. Ἐνας
ἐγκόσμιος ἀναχωρητὴς, ὅπως τὸν ἀποκάλεσαν κάποτε.

Ὅμως γιὰ μᾶς τοὺς πολῖτες, γιὰ μᾶς, τὰ πνευματικὰ παι-
διά του, πιότερο ἀπ' ὅλα, στέκει ὁ μέγας κι' ἀγνὸς Δάσκαλος
ποὺ κάτω ἀπὸ τὶς σοφὲς καὶ φωτισμένες ὁδηγίες του, μπήκαμε
στὸν ὥραϊο κι' ἀνθόσπαρτο δρόμον τῆς Τέχνης.

6. Ἀντώνη Γιαλούρη : «Στερνοὶ Φαναριῶτες Λόγιοι : Ἡλίας Τανταλίδης»
«Νεοελληνικὰ Γράμματα» Ἀθηνῶν, περίοδος Α' τεύχος 40 καὶ 41
«Στερνοὶ Φαναριῶτες Λόγιοι : Ἀνδρέας Σπαθάρης»,
«Νεοελληνικὰ Γράμματα» περίοδος Β' τεύχος 10.

0640000247

BIBΛ
ΤΕΛΛΟΓΛΕ
ΤΕΧΝ